

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Siemenperunakeskuksesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Siemenperunakeskuksesta. Lailla ehdotetaan järjestettäväksi uudelleen maatalouden tutkimuskeskuksen yhteyteen vuonna 1976 perustetun Siemenperunakeskuksen toiminta muodostamalla siitä liiketoimintaa harjoittava valtion laitos. Uudistus on tullut tarpeelliseksi sen jälkeen kun sopimus, jonka perusteella Siemenperunakeskus on perustettu, on irtisanottu päättymään vuoden 1995 lopussa. Siemenperunakeskus on perustettu huoleh-

timaan maassamme tarvittavan terveen ja korkealaatuisen siemenperunan tuotannosta tarkoituksena nostaa perunanviljelyn tasoa. Keskukseen toiminnalla on lisäksi pyritty luomaan edellytyksiä korkealaatuisen siemenperunan viennille.

Esitys liittyy vuoden 1996 talousarvioesitykseen ja se tulisi käsitellä yhdessä talousarvioesityksen kanssa. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1996 alusta.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne

1.1. Siemenperunakeskuksen perustaminen

Vuonna 1975 tekivät perunateollisuusyritykset, siemenkaupan keskusliikkeet ja maataloustuottajain keskusjärjestöt sekä maatalouden tutkimuskeskus sopimuksen, jonka mukaan mainitut yhteisöt ottavat vastattavakseen korkealaatuisen ja terveen siemenperunan valtakunnallisesta tuotannosta huolehtivan siemenperunan tuotantolaitoksen toiminnasta aiheutuvat vuotuiset menot ja siemenperunan markkinoinnin edellyttäen, että valtio myöntää varat laitoksen perustamiseen. Siemenperunan tuotantoa ei ollut sopimuksen tekemisen ajankohtana maassamme lainkaan järjestetty, mutta tuolloin alettiin kiinnittää huomiota siihen, että perunanviljelyn taso riippuu oleellisesti terveen siemenperunan käyttämisestä. Siemenperu-

nan tuonti lisääntyi lisäksi huomattavasti 1970-luvun alkuvuosina tuonnin määrän noustessa vuonna 1975 yli 10 000 tonniin. Lisääntyneeseen tuontiin liittyi huomattava perunantautien maahan kulkeutumisen ja leviämisen riski.

Varat Siemenperunakeskuksen perustamiseen otettiin valtion vuoden 1976 tulo- ja menoarvioon. Laitos perustettiin maatalouden tutkimuskeskuksen yhteyteen lisäämällä tuolloin voimassa olleeseen maatalouden tutkimuskeskuksesta annettuun lakiin (179/76) säännös, jonka mukaan korkealaatuisen siemenaineiston tuottamiseksi voidaan tutkimuskeskuksen yhteyteen perustaa tuotantoyksiköitä, joiden toiminta ja hallinto voidaan, sen mukaan kuin asetuksella säädetään, järjestää myös niin, että toiminnan rahoitukseen ja yksikön hallinnon hoitoon osallistuvat myös alan elinkeinonharjoittajat ja maataloustuottajain keskusjärjestöt. Laitoksen tehtävistä säädettiin korkealaatuisen

siemenaineiston tuottamisesta maatalouden tutkimuskeskuksessa annetulla asetuksella (180/76), jonka mukaan Siemenperunakeskuksen, jäljempänä keskus, tehtävänä on tuottaa tärkeimmistä maassa viljeltävistä perunalajikkeista perussiemenluokan siemenperunaa, viljelyttää sopimusviljelyksillä valiosiemenuokan siemenperunaa sekä markkinoida näin tuotettua aineistoa. Nykyisin laitoksen toiminta perustuu maatalouden tutkimuskeskuksesta annettuun lakiin (1158/88) ja sen nojalla annettuun asetukseen korkealaatuisen siemenaineiston tuottamisesta maatalouden tutkimuskeskuksessa (1313/88).

Keskus aloitti toimintansa Limingassa sosiaalihuollon hallinnassa olleella Kyliälän poikakodin maatilalla. Keskusta varten hankittiin vuonna 1982 Pohjois-Pohjanmaalta Tyrnävän kunnasta oma yli 100 hehtaarin maatila, jonka sijainti ja peltojen sopivuus siemenperunan tuotantoon on hyvä. Tilalle rakennettiin 1980-luvulla keskuksen tuotantolaitokset, laboratorio, kasvihuoneet, toimitilat ja yhteensä noin 8 000 tonnin siemenperunavarastot. Sopimusviljely on keskittynyt vuonna 1988 voimaan tulleen nyttemmin kumotun Siemenperunakeskuksen suojavyöhykkeestä annetun lain (suojavyöhykelaki, 1010/88) seurauksena Tyrnävän, Limingan ja Temmeksen kuntien muodostamalle suojavyöhykkeelle. Suojavyöhykeillä ja sen soveltamisesta annetulla asetuksella (1011/88) pyrittiin varmistamaan se, ettei keskuksen tuotantoalueelle kulkeudu perunan kasvintuhoojia. Lain mukaan suojavyöhykkeelle ei saa kuljettaa perunaa muualta ja alueella tulee perunanviljelyssä noudattaa perunan kasvintuhoojien leviämisen estämisestä annettuja säännöksiä ja määräyksiä.

Keskuksen toimintaa ja taloutta on hoidettu vuosittain talousarviossa osoitettujen määrärahojen rajoissa maa- ja metsätalousministeriön asettaman johtokunnan päätösten mukaisesti keskukselle koskevan asetuksen ja sen perustamisesta tehdyn sopimuksen edellyttämällä tavalla. Johtokunnassa ovat olleet edustettuina jäsenyhteisöt, siemenkauppa, perunateollisuus, maataloustuottajat, maatalouden tutkimuskeskus, kasvintarkastusviranomaiset sekä maa- ja metsätalousministeriö. Johtokunta on sitä koskevien säännösten mukaan päätösvaltainen vain silloin, kun valtion edustajilla on kokouksessa enemmistö.

Keskuksen perustamista koskevan sopimuksen mukaan sopimusosapuolina olevat yhteisöt vastaavat yhteisvastuullisesti laitoksen kulutusmenoista siltä osin kuin niitä ei saada katetuksi laitoksen myyntituloilla. Sopimusta on vuonna 1988 täsmennetty vastuuta koskevien määräysten osalta siten, että vastuu keskuksen tuotannon riittävästä laajuudesta ja markkinoinnista on jäsenyhteisöistä kaupalla ja teollisuudella. Käytännössä jäsenyhteisöt tilaavat vuosittain etukäteen seuraavana vuonna markkinoitavaksi tarvitsemansa siemenperunan. Tilattujen määrien tulee olla yhteensä niin suuret, että myyntituloilla pääsääntöisesti katetaan laitoksen vuotuiset kulutusmenot.

1.2. Laitoksen toiminta

Keskuksen toiminta on käytännössä järjestetty siten, että keskuksen laboratorioissa, kasvihuoneissa ja omalla tilalla tuotetaan perunalajikkeista esiperussiementä, jota lisätään sopimusviljelyksillä perusluokan siemeneksi. Keskuksella on nykyisin 35 siemenperunan tuotannosta vastaavaa sopimustuottajaa, joiden ammatillinen pätevyys on korkea, johtuen muun muassa tuottajien huolellisesta valikoinnista. Sopimustuotannon korkea taso on näkynyt selvästi muun muassa satotuloksissa, jotka ovat jatkuvasti parantuneet. Keskimääräinen sertifioitu siemensato hehtaaria kohden on viime vuosina nousut 25 — 26 tonniin, mikä on vain 1 — 2 tonnia alhaisempi kuin vastaava hollantilainen tuotanto. Keskuksen tuotanto oli korkeimmillaan kasvukaudella 1988, jolloin viljelyala nousi lähes 400 hehtaariin. Nyttemmin tuotanto on vakiintunut 5000 — 5500 tonniin korkeimman laatuluokan siemenperunaa vuodessa. Keskuksen toiminnan johdosta Suomi on saavuttanut täyden siemenperunaomavaraisuuden ja samalla siemenperunan laatu ruoka- ja teollisuusperunan tuotannossa on parantunut merkittävästi.

Keskuksen tuotantokykyä terveen lähtöaineiston tuotannossa voidaan tarpeen mukaan lisätä muun muassa kasvihuoneteknisin parannuksin. Siemenperunan varastotiloja voidaan lisätä ottamalla varastoivia tuottajia mukaan toimintaan. Tarvetta toimitiloja koskeviin lisäinvestointeihin ei arvioida olevan lähitulevaisuudessa. Sen sijaan keskuksen peltoala on tuotannossa olevien lajik-

keiden määrän kasvaessa käymässä riittämättömäksi, minkä vuoksi uusien peltolohkojen hankinta ostamalla tai vuokraamalla on tulevaisuudessa todennäköistä. Toiminnassa on lisäksi jatkossa otettava huomioon tielaitoksessa suunnitteilla oleva valtatie n:o 4 oikaisu ja siitä aiheutuva noin 30 hehtaarin peltoalan menetys. Sopimusviljelyssä voidaan siemenperunaa tuottaa vaikeuksitta nykyistä enemmän. Tuotannon kasvu vahvistaisi sopimustilojen taloutta ja alentaisi siemenperunan tuottajahintoja.

Viime vuosina keskus on lisäksi pyrkinyt edistämään siemenperunan vientiä. Keskus on ollut mukana Suomen lähialueiden kehittämisprojekteissa kohteina muun muassa Karjala ja Pietarin alue sekä lähinnä itäiseen Keski-Eurooppaan kohdistuneissa siemenperunan vientiprojekteissa. Näissä projekteissa keskuksen tuottamaa siemenperunaa on viety arviolta 300 — 500 tonnia vuodessa lähinnä Venäjän alueelle, mutta myös Ruotsiin. Keskuksella on hyvät yhteydet alan tutkimus- ja tuotantolaitoksiin sekä kotimaassa että ulkomailla.

1.3. Toimintaympäristön muutos ja sopimuksen irtisanominen

Siemenperunakeskuksen toimintaympäristössä on 1990-luvulla tapahtunut merkittäviä muutoksia, jotka ovat johtaneet siemenperunamarkkinoiden uudelleen järjestelyyn. Kasvinjalostajanoikeuksien tunnustamisen myötä lajikkeen omistajan määräysvalta lajikkeen lisäysaineiston markkinoinnissa on lisääntynyt ja Euroopan integraatiokehityksen myötä Suomessa on otettu käyttöön Euroopan yhteisöjen (EY) kylvösiementen tuotantoa ja markkinointia koskeva järjestelmä. Ulkomaisten, esimerkiksi hollantilaisten ja saksalaisten perunanjalostajien kiinnostus Suomen siemenperunamarkkinoita kohtaan on lisääntynyt ja ne ovat hankkineet edustajia Suomessa ja tehneet sopimuksia lajikkeidensa markkinoinnista.

Edellä mainituista muutoksista johtuen keskuksen jäsenyhteisöjen mahdollisuudet määrätä siemenperunan markkinoinnista ovat vähentyneet. Tämän vuoksi keskuksen perustamista koskevaa sopimusta ei ole enää tarkoituksenmukaista pitää voimassa. Siemenkaupan ja perunateollisuuden ryhmään kuuluvat jäsenyhteisöt ovat maa- ja metsätalousministeriölle toimittamassaan kirjelmässä

irtisanoneet sopimuksen päättymään vuoden 1995 lopussa.

Euroopan yhteisöjen komissio, jäljempänä komissio, on vuonna 1994 hyväksynyt keskuksen suojavaiohykkeen siemenperunan korkean laatuluokan tuotantoalueeksi eli niin sanotuksi high grade -alueeksi. Tämän kehityksen seurauksena Siemenperunakeskuksen suojavaiohykkeestä annettu laki on kumottu Siemenperunakeskuksen tuotantoalueella noudatettavista perunanviljelyn tuotantovaatimuksista annetulla lailla (356/95). Viimeksi mainitun lain mukaan Limingan, Temmeksen ja Tyrnävän kuntien muodostamalla korkean laatuluokan tuotantoalueella on siemenperunan tuotannossa, markkinoinnissa ja kasvinsuojelussa noudatettava erityisiä vaatimuksia, joiden tarkoituksena on estää perunan kasvintuhoojien kulkeutuminen ja leviäminen alueelle. Keskuksen asema high grade -alueena helpottaa perunansiemenen markkinointia, koska keskukselle avautuu aseman myötä mahdollisuuksia korkealaatuisen siemenperunan tuotantoon myös ulkomaisia tarpeita varten. Keskus huolehtii myös sille komission päätöksessä asetetusta tehtävästä Suomen high grade -alueen kansasiementuottajana.

Siemenperunan markkinoinnin rajoittamista koskeva vaatimus high grade -alueella sisältyy komission päätökseen (93/231/ETY) eräiden jäsenmaiden valtuuttamisesta noudattamaan tiukempia toimenpiteitä tiettyjen kasvintuhoojien torjumiseksi, kuin mitä on edellytetty direktiivin 66/403/ETY liitteissä I ja II. Siemenperunoiden pitämisestä kaupan annetussa neuvoston direktiivissä 66/403/ETY on puolestaan määrätty siemenperunan laatua koskevat vähimmäisvaatimukset. Maa- ja metsätalousministeriön päätöksessä siemenperunan markkinoinnista (maa- ja metsätalousministeriön määräyskoelma n:o 24/94) on siemenperunalle asetettu vaatimukset, joiden mukainen siemenperuna täyttää EY:n korkeimpien laatuluokkien vaatimukset.

Keskus on tehnyt perunanjalostajien kanssa sopimukset lähes kaikkien Suomessa viljeltävien perunalajikkeiden siemenaineiston ylläpidosta ja perussiemenen tuotannosta. Sopimukset tiivistävät olennaisesti keskuksen ja jalostajien välistä yhteistyötä ja täsmentävät keskuksen roolia. Samalla ne lisäävät tuotannossa olevien lajikkeiden määrää merkittävästi. Lajikkeiden ylläpito-

ja perussiemenen tuotantosopimukset muodostavat perustan keskuksen toiminnan jatkamiselle. Tulevaisuudessa tarkastetun siemenperunan käytön arvioidaan vielä lisääntyvän, joten keskuksen toiminnan perusedellytykset tulevat säilymään tai jopa paranemaan.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Perunanviljelyn kehittämiseen on myös jatkossa kiinnitettävä huomiota ottaen huomioon sen, että EY:n kasvinsuojelusäännökset edellyttävät perunan rengasmädän hävittämistä. Tarkastetun siemenperunan käytön vaatimus on tässä suhteessa keskeinen. Rengasmädän hävittämisohjelma tulee edellyttämään tarkastetun siemenperunan tuotannon lisäämistä ja siemenhuollon ylläpitämistä. Siemenperunahuollossa tarvitaan edelleen nykyisen Siemenperunakeskuksen kaltaista laitosta, joka huolehtii sertifioidun siemenperunan tuottamiseen tarvittavan perussiemenluokan siemenperunan tuottamisesta.

Keskuksen toiminnan jatkamiselle ja ylläpitämiselle on lisäksi nähtävissä seuraavia perunan ja siemenperunan tuotannon edistämiseen liittyviä erityisiä elinkeinopoliittisia perusteita:

1) keskuksen tuotantoalue on EU:ssa tunnustettu korkealaatuisen siemenperunan tuotantoalueeksi (high grade -alue);

2) keskus on vuoden 1994 aikana tehnyt sopimukset kaikkien maassamme viljelyssä olevien perunalajikkeiden jalostajien lajikkeiden ylläpitämisestä Suomessa; ja

3) vientimahdollisuuksien kehittäminen ja hyödyntäminen edellyttää keskuksen toimintaa.

Keskuksen toiminnan kehittämisellä on tähän mennessä luotu edellytykset maamme oman siemenperunahuollon ylläpitämiseen sillä tasolla, että siemenperunan tuonti ja siihen liittyvä perunantautien maahan kulkeutumisen riski voidaan pitää mahdollisimman alhaisena. Samalla on luotu hyvät edellytykset siemenperunan viennin aloittamiselle.

Markkinointiin ja vientiin jatkossa tarvittavat siemenperunamäärät ovat niin suuret, ettei tuotantoa ole enää tarkoituksenmukaista hoitaa tutkimuskeskuksen yhteydessä olevassa tuotantolaitoksessa. Sopimuksen purkamisen jälkeen keskus joutuu itse huolehtimaan

tuotannon markkinoinnista, minkä vuoksi sen toiminta tulisi järjestää liiketaloudellisten periaatteiden mukaisesti. Laitoksen investointimenoista aiheutuneiden kustannusten ja laitoksen tiloista vuodesta 1995 lähtien valtion kiinteistölaitokselle maksettavan vuokran sisällyttäminen välittömästi siemenperunan hintaan edellyttäisi myyntihintojen huomattavaa korottamista. Keskuksen tuotannon pääosa tulee perustumaan asiakkaiden (jalostajat) toimeksiantoihin, toisin sanoen jo ennen perunan istutusta tehtäviin ennakkotilauksiin. Kaikilla lajikkeilla ei kuitenkaan ole Suomessa varsinaista edustajaa, joka vastaisi ennakkotilauksista. Koska näille niin sanotuille vapaille lajikkeille tiedetään olevan runsaasti kysyntää, keskuksen tulee varautua niiden tuotantoon ja markkinointiin osittain omalla riskillä ilman ennakkotilausmenettelyä.

Suomessa siemenperunamarkkinat ovat toistaiseksi niin kehittymättömät, että keskuksen toiminta valtion liikelaitoksena on epävarmaa. Ei ole myöskään ajateltavissa, että laitos vielä voisi toimia yksityisenä yrityksenä. Suomen liittyttyä EU:n jäseneksi Siemenperunakeskuksen toiminta on ilmoitettu EU:lle niin sanottuna vanhana kansallisena tukena, joka jäsenyysneuvotteluissa sovitun järjestelyn mukaisesti voidaan säilyttää Suomessa myös jäsenyytilanteessa. Ilmoituksen mukaan laitoksen toiminta tullaan keskuksen perustamista koskevan sopimuksen irtisanomisen vuoksi järjestämään uudelleen.

Siemenperunan tuotanto on jatkossakin järjestettävä olemassa olevien markkinoiden pohjalta ottaen huomioon sen, että Suomen siemenperunamarkkinoilta ei välttämättä ole saatavissa riittävästi rahoitusta toiminnan ylläpitämiseksi kilpailutilanteen edellyttämässä toimintalaajuudessa. Tässä tilanteessa on välttämätöntä käyttää talousarviorahoitusta toiminnan rahoittamiseen siinä laajuudessa kuin sitä yhteiskunnan kannalta pidetään tarpeellisena. Samalla keskuksen toimintaa on tehostettava niin, ettei talousarviorahoituksen tarve kasva.

Edellä olevan perusteella esityksessä ehdotetaan, että Siemenperunakeskus muutetaan vuoden 1996 alusta lukien siemenperunan tuotantoa ja markkinointia liiketoimintana harjoittavaksi valtion laitokseksi, jonka budjetti on vuoden 1996 talousarvioesityksessä esitetty laadittavaksi nettobudjettiperi-

aatteella. Keskus olisi ehdotuksen mukaan maa- ja metsätalousministeriön alainen liike-toimintaa harjoittava valtion laitos.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Keskuksen toiminnan ylläpitäminen vaikuttaa merkittävästi suomalaisen perunanviljelyn kannattavuuteen ja kilpailukykyyn parantamiseen. Toiminnasta saatava kansantaloudellinen hyöty on huomattava ottaen huomioon sen, että perunan ja siemenperunan tuonti on vapaata EU:n yhteisillä markkinoilla ja perunan tuotanto ja markkinointi eräissä unionin jäsenvaltioissa huomattavasti kehittyneempää kuin Suomessa. Keskuksen toiminta luo edellytyksiä myös siemenperunan viennille. Siemenperunan tuotannon tehokas järjestäminen vaikuttaa välillisesti koko perunantuotantoon liittyvään elintarviketjuun.

Siemenperunakeskuksen jäsenyhteisöjen kanssa tehdyn sopimuksen mukaan yhteisöt vastasivat yhteisvastuullisesti laitoksen kulumenoista keskuksen kiinteistömenojen jäädessä valtion vastuulle. Kiinteistömenoksi on varattu vuosittain 1 535 000 markan määräraha keskuksen talousarvioon. Uudessa organisaatiossa toimivan Siemenperunakeskuksen tulostavoitteeksi on asetettu tuottaa liikeylijäämää kolmen vuoden siirtymäkauden kuluessa. Tulojen lisäämiseksi keskus pyrkii muun muassa edistämään siemenperunan ulkomaista markkinointia.

Keskuksen käyttömenoksi on valtion vuoden 1996 talousarvioesityksessä arvioitu 16 687 000 markkaa ja keskuksen myynti- ja muiksi tuloiksi 15 687 000 markkaa. Vuoden 1996 talousarvioesityksessä toiminnan nettoraioitustarpeeksi on esitetty 1 000 000 markkaa, mikä on johtuu paitsi vuokrasta myös tuotannon kasvusta. Tuotannon kasvuun sidottua menoa vastaava tuotto realisoituu vasta seuraavana vuonna.

Esitys liittyy vuoden 1996 talousarvioesitykseen ja se tulisi käsitellä yhdessä talousarvioesityksen kanssa.

3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Lakiehdotukseen sisältyvällä järjestelyllä Siemenperunakeskus muutetaan maa- ja

metsätalousministeriön alaisena toimivaksi valtion laitokseksi. Nykyisen Siemenperunakeskuksen palveluksessa on yhteensä 18 henkilöä, joista virkasuhteessa 10 ja työ-sopimussuhteessa 8 henkilöä. Tämän lisäksi keskus on vuonna 1994 käyttänyt muuta tilapäistä työvoimaa noin 16 henkilötyövuoden verran, joten keskuksen henkilötyövuosimäärä vuonna 1994 on ollut yhteensä 34.

Tarkoituksena on, että uuden keskuksen palvelussuhdelaji olisi pääsääntöisesti työ-sopimussuhde. Järjestelyn yhteydessä lak-kautettavien virkojen haltijat otettaisiin uuteen laitokseen työ-sopimussuhteeseen ja työ-sopimussuhteinen henkilö säilyttäisi aikaisempaan palvelussuhteeseensa liittyvät oikeudet ja velvollisuudet. Uuden toiminnan taloudellis-kaupallinen painotus ja markkinalähtöisyys edellyttää keskuksen henkilöstön kouluttamista uuteen tilanteeseen.

3.3. Ympäristövaikutukset

Terveen siemenperunan käyttö ja sen tauti-puhtauden ja -kestävyyden parantaminen vähentää torjunta-aineiden käytön tarvetta ja edistää siten tuotantoympäristön puhtauden säilyttämistä.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä Siemenperunakeskuksen johtokunnan keskuksen toiminnan uudelleenjärjestelyä koskevan muistion perusteella. Esitystä on käsitelty keskuksen henkilökunnan kanssa.

Ottaen huomioon sen, että Siemenperunakeskus on edellä kohdassa 1.3. esitetyllä tavalla tehnyt perunanjalostajien kanssa sopimukset lajikkeiden siemenaineistojen ylläpidosta ja perussiemenen tuotannosta, valmisteluun liittyen on varmistettu, että sopimusten mukaiset velvoitteet ja oikeudet siirtyvät uudelle laitokselle.

Esityksestä ovat antaneet lausuntonsa Raision Yhtymä Oy Ab ja Sadokas Oy, jotka pitivät tervettä siemenperunaa tuottavan laitoksen olemassaoloa ja toimintaedellytysten turvaamista tärkeänä, minkä lisäksi molemmat kiinnittivät huomiota mahdollisuuksiin esiperussiementuotannon rahoittamiseen budjettivaroin.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki Siemenperunakeskuksesta

1 §. *Hallinnollinen asema.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi Siemenperunakeskuksen hallinnollisesta asemasta. Keskukseen toiminta ehdotetaan järjestettäväksi uudelleen siten, että se toimisi jatkossa valtion laitoksena, käytännössä maa- ja metsätalousministeriön alaisuudessa. Siemenperunakeskuksen tulee toiminnassaan noudattaa yleisiä liikeperiaatteita valtion talousarviossa osoitetuissa rajoissa. Viimeksi mainitulla tarkoitetaan muun muassa sitä, ettei keskus voi sitoutua sellaisiin pitkävaikutteisiin menoihin, joita varten talousarviossa ei ole osoitettu tarvittavaa määrärahaa.

2 §. *Siemenperunakeskuksen tehtävä.* Pykälä sisältää säännökset keskuksen tehtävistä. Pykälän mukaan keskuksen tehtävänä olisi perunalajikkeiden terveen siemenaineiston ylläpito sekä korkealaatuisen siemenperunan tuotanto ja markkinointi. Keskukselle voitaisiin antaa asetuksella myös muita sen toimintaan soveltuvia tehtäviä.

3 §. *Johtokunta.* Keskuksen toimintaa johtaisi ylimpänä toimielimenä määräajaksi asetettava johtokunta. Tarkoituksena on, että johtokunta olisi suppea ja koottu siten, että siinä olisi sekä valtio-omistajan että toimialan asiantuntijoiden edustus. Johtokunnan päätehtävänä olisi päättää keskuksen toiminnan suuntaviivoista ja tavoitteenasettelusta. Johtokunnan tehtävistä, kokoonpanosta ja asettamisesta säädettäisiin asetuksella.

Keskuksen sisäinen organisaatio määriteltäisiin työjärjestyksessä.

4 §. *Tarkemmat säännökset.* Tarkemmat säännökset lain täytäntöönpanosta ehdotetaan annettavaksi asetuksella. Tällaisia säännöksiä olisivat muun muassa säännökset keskuksen toiminimestä, johtajan tehtävistä, johtajan viran kelpoisuusvaatimuksista ja täyttämisestä, henkilöstön nimittämisestä tai ottamisesta, neuvottelukuntien kutumisesta, virkavapauden myöntämisestä, valtuutuksista eräisiin oikeustoimiin sekä työjärjestyksestä.

5 §. *Voimaantulo.* Laki ehdotetaan tulevaisuudessa voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996.

Lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin voitaisiin kuitenkin ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa.

6 §. *Siirtymäsäännökset.* Pykälä sisältää laitoksen uudelleenjärjestelyn edellyttämät siirtymäsäännökset. Pykälän 1 momentin mukaan ennen ehdotetun lain voimaantuloa toimineelle Siemenperunakeskukselle kuuluneet oikeudet ja velvollisuudet siirtyisivät perustettavalle Siemenperunakeskukselle. Tällä tarkoitetaan erityisesti nykyisen Siemenperunakeskuksen perunanjalostajien kanssa tekemiä sopimuksia. Vuoteen 1995 kohdistuvista menoista vastaavat myöhemminkin valtio ja jäsenyhteisöt vuoden 1995 lopussa päättyväksi irtisanotun sopimuksen mukaisesti.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi laitoksen uudelleenjärjestelyyn liittyvät henkilöstöä koskevat siirtymäsäännökset. Niiden mukaan nykyisen Siemenperunakeskuksen virat lakkaisivat ja henkilöstö siirtyisi entisiin oikeuksiin ja velvollisuuksiin perustettavan Siemenperunakeskuksen palvelukseen työsuhteeseen.

Pykälän 3 momentin mukaan perustettava Siemenperunakeskus hoitaisi nykyisen Siemenperunakeskuksen vuoteen 1995 kohdistuvat tilinpito-, kirjanpito- ja muut hallinnointitehtävät.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset lain täytäntöönpanosta on tarkoitettu annettavaksi asetuksella. Näitä säännöksiä on selostettu tarkemmin 4 §:n perusteluissa.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

L a k i**Siemenperunakeskuksesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Hallinnollinen asema

Siemenperunakeskus on valtion laitos. Siemenperunakeskuksen tulee noudattaa toiminnassaan yleisiä liikeperiaatteita valtion talousarviossa osoitetuissa rajoissa.

2 §

Siemenperunakeskuksen tehtävä

Siemenperunakeskuksen tehtävänä on perunalajikkeiden terveen siemenaineiston ylläpito sekä korkealaatuisen siemenperunan tuotanto ja markkinointi. Laitokselle voidaan asetuksella antaa myös muita sille soveltuvia tehtäviä.

3 §

Johtokunta

Siemenperunakeskuksessa on johtokunta, jonka asettamisesta, kokoonpanosta ja tehtävistä säädetään asetuksella.

4 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

5 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

6 §

Siirtymäsäännökset

Siemenperunakeskukselle ennen tämän lain voimaantuloa kuuluneet oikeudet ja velvoitteet siirtyvät tässä laissa tarkoitetulle Siemenperunakeskukselle.

Siemenperunakeskuksen virat lakkaavat tämän lain tullessa voimaan. Henkilöstö siirtyy tässä laissa tarkoitetun Siemenperunakeskuksen palvelukseen. Työsopimussuhteinen henkilöstö säilyttää aikaisempaan palvelussuhteeseensa liittyvät oikeudet ja velvollisuudet. Virkasuhteinen henkilöstö otetaan työsopimussuhteisiin tehtäviin.

Perustettava Siemenperunakeskus hoitaa vuoteen 1995 kohdistuvat, Siemenperunakeskuksen toimintaan liittyvät tilinpito-, kirjanpito- ja muut hallinnointitehtävät.

Helsingissä 15 päivänä syyskuuta 1995

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Maa- ja metsätalousministeri *Kalevi Hemilä*

